

PRZEDMIOTY STOSUNKÓW CYWILNOPRAWNYCH

mgr Katarzyna Maria Zoń

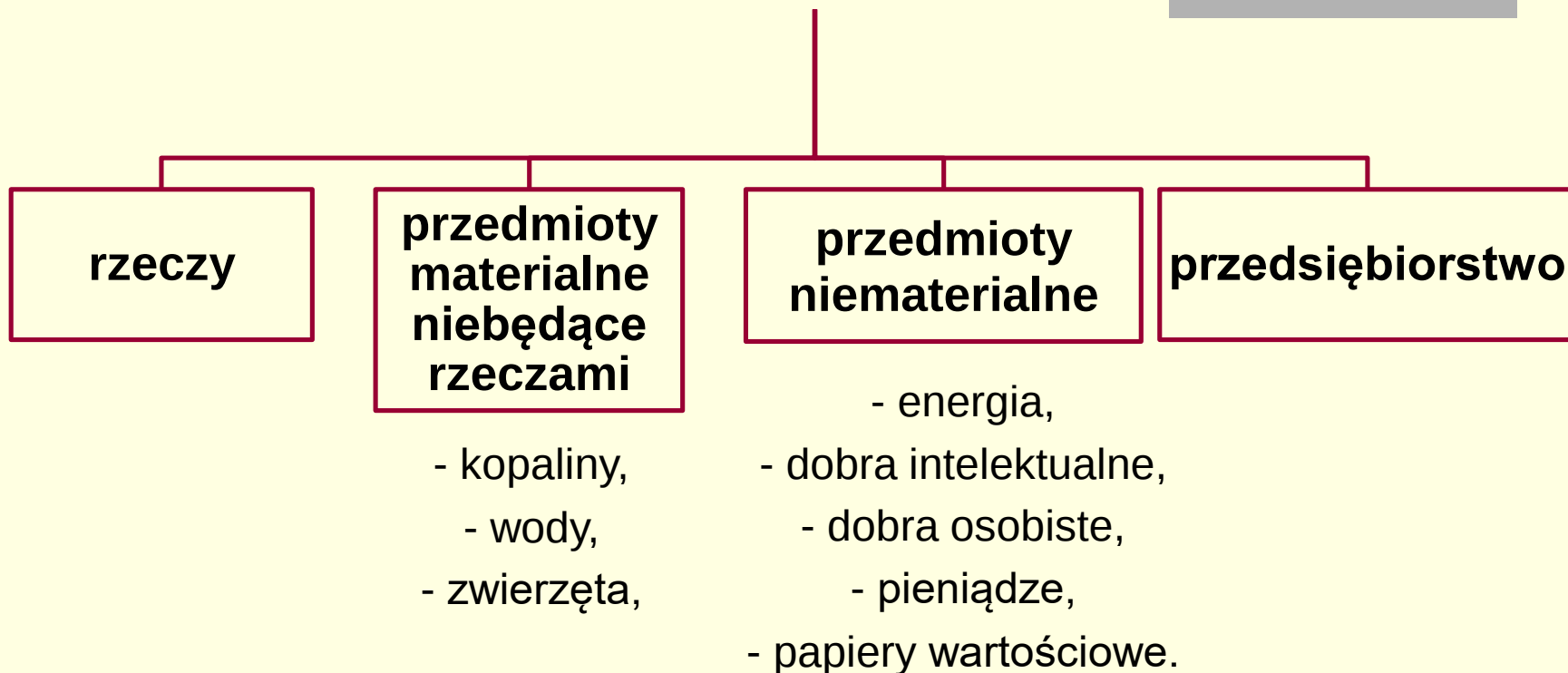
Zakład Prawa Cywilnego i Prawa Międzynarodowego Prywatnego
Uniwersytet Wrocławski

WPROWADZENIE

Tytułem wstępu

RZECZY

Pojęcie

dwie cechy
konstitutywne:

- **materialna część przyrody** w stanie **pierwotnym** lub **przetworzonym** (przedmiot materialny – art. 45 KC),
- +
- **wyodrębnienie** z przyrody w sposób naturalny lub sztuczny, tak by stanowiła dobro prawne funkcjonujące **samodzielnie w obrocie** cywilnoprawnym,

Klasyfikacja rodzajów rzeczy

1.
 - rzeczy ruchome,
 - nieruchomości
2.
 - rzeczy w obrocie,
 - rzeczy wyłączone z obrotu,
 - rzeczy ograniczone w obrocie
3.
 - rzeczy oznaczone co do tożsamości,
 - rzeczy oznaczone co do gatunku
4.
 - rzeczy podzielne,
 - rzeczy niepodzielne

**istotne znaczenie
prawne**

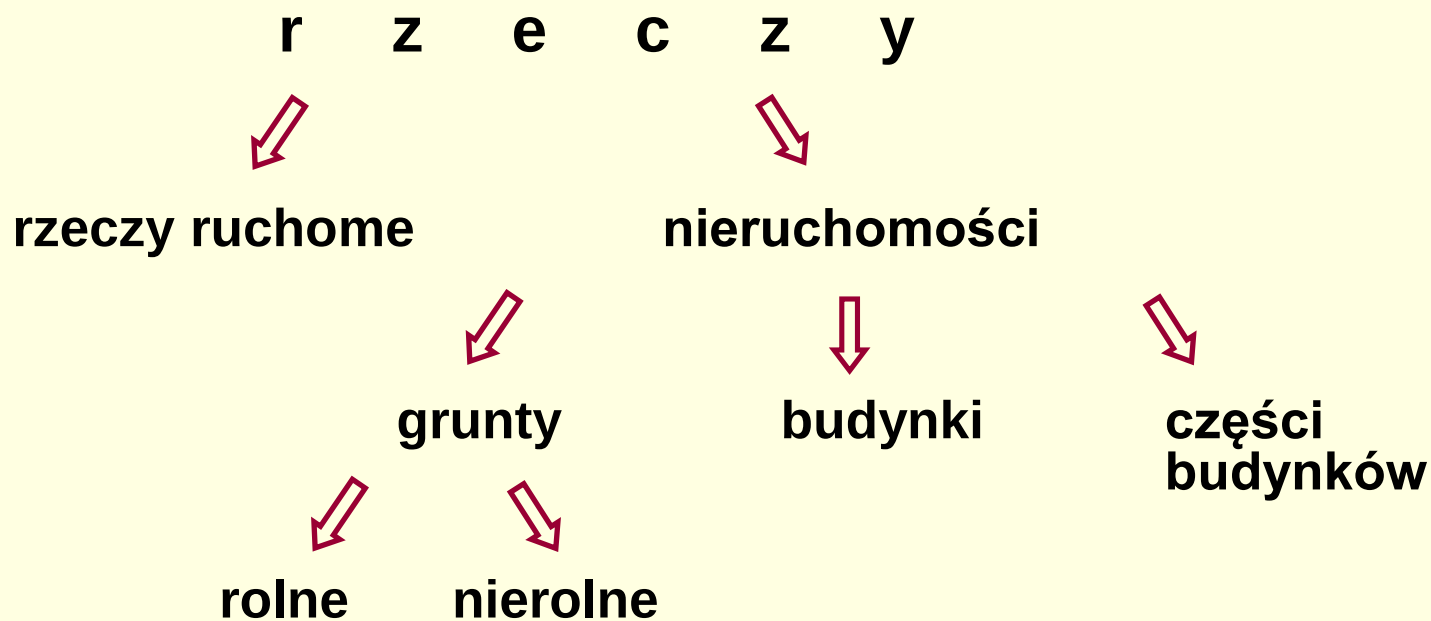

Rzeczy ruchome i nieruchomości

- podział **dychotomiczny**,
- definicja **nieruchomości** od strony **pozytywnej** (art. 46 KC),
 - **trzy rodzaje**:
 - **części powierzchni ziemskiej** stanowiące **odrębny** przedmiot własności (**grunty**) – tzw. nieruchomości gruntowe,
 - **budynki trwale z gruntem związane**
 - tzw. nieruchomości budynkowe, ⇒ jeżeli na mocy **przepisów szczególnych** stanowią
 - **części takich budynków**
 - tzw. nieruchomości lokalowe, ⇒ **odrębny od gruntu** przedmiot własności,
- brak kodeksowej definicji rzeczy **ruchomej** – każda rzecz **niebędąca nieruchomością**,

Rzeczy ruchome i nieruchomości

Nieruchomości – grunty

- **części powierzchni ziemskiej** stanowiące **odrębny przedmiot własności** (art. 46 § 1 KC),
 - każdy grunt stanowiący odrębny przedmiot własności,
- **konstrukcja trójwymiarowa** (postać **bryły**):
 - oznaczenie zewnętrznych granic **powierzchni**,
 - granice **przestrzenne** – własność gruntu rozciąga się na przestrzeń **nad i pod jego powierzchnią** w granicach określonych przez **społeczno-gospodarcze przeznaczenie** (art. 143 KC),
- zasada ***superficies solo cedit*** – budynki i inne urządzenia trwale związane z gruntem, drzewa i inne rośliny od chwili zasadzenia lub zasiania stanowią części składowe gruntu (art. 48 KC)
 - **wyjątki: przepis szczególny** (art. 46 § 1 KC),

Nieruchomości – grunty rolne

- rodzaj **gruntów**, wyróżniony na podstawie kryterium **funkcjonalnego** – **przeznaczenie** gruntu dla **celów rolnych**,
- nieruchomości **wykorzystywane** lub **zdatne** do wykorzystania do **prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie** w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej (art. 46¹ KC),
- **najistotniejszy składnik gospodarstwa rolnego** (art. 55³ KC),
 - **grunty rolne** wraz z gruntami **leśnymi**, **budynkami** lub ich **częściami**, **urządzeniami** i **inwentarzem**, jeżeli **stanowią** lub **mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą**, oraz **prawami związanymi** z prowadzeniem gospodarstwa rolnego,
 - zespół **składników majątkowych** (materialnych i niematerialnych) między którymi istnieje **wieź gospodarcza**,

Nieruchomości – budynki

- na mocy **przepisów szczególnych** mogą stanowić **odrębny** od gruntu przedmiot własności – nieruchomości budynkowe (art. 46 *in fine* KC),
- **budynki i inne urządzenia** wzniesione przez użytkownika wieczystego na gruncie oddanym w użytkowanie wieczyste (należącym do SP lub jst) stanowią **własność wieczystego użytkownika** (art. 235 KC),
- **odrębna własność budynków** przysługująca **rolniczym spółdzielniom produkcyjnym**, gdy są one użytkownikami gruntów SP (art. 272 KC),
- **budynki i inne urządzenia** wzniesione przez **rolniczą spółdzielnię produkcyjną** na gruncie stanowiącym **wkład gruntowy** (wniesiony przez członka spółdzielni w trybie użytkowania) stają się **własnością rolniczej spółdzielni produkcyjnej** (art. 279 KC),
- odrębna własność budynków **prawem związanym z prawem użytkowania wieczystego** lub prawem **użytkowania**,

Nieruchomości – części budynków

- na mocy **przepisów szczególnych** mogą stanowić **odrębny od gruntu** przedmiot własności – nieruchomości lokalowe (art. 46 § 1 *in fine* KC),
- art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (dalej jako: WłLokU),
- **ustanowienie odrębnej własności lokalu** na mocy **konstytutywnego zdarzenia cywilnoprawnego** (w trybie umowy, jednostronnej czynności prawnej właściciela lub orzeczenia sądu),
- **prawem związanym** z odrębną własnością lokalu – **udział w nieruchomości wspólnej** (= grunt oraz części budynku i urządzenia nie służące wyłącznie do użytku właścicieli lokali),

Rzeczy ruchome i nieruchomości – znaczenie podziału

- **odmiennie** uregulowane stosunki prawne,
- **przejawy:**
 - 1) różnice przy **przeniesieniu własności** (art. 157 i art. 158 KC),
 - 2) różnice przy **zasiedzeniu** (art. 172 i art. 174 KC),
 - 3) różnice przy **nabyciu od nieuprawnionego**,
 - 4) **przedmiotem** niektórych **praw rzeczowych** może być **tylko nieruchomość** (użytkowanie wieczyste, służebność, hipoteka, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu), **tylko rzecz ruchoma** (zastaw), zarówno nieruchomość, jak i rzecz ruchoma (własność, użytkowanie),
 - 6) niektóre **umowy** w prawie zobowiązań mogą dotyczyć **jedynie nieruchomości** (np. dożywocie) albo **rzeczy ruchomej** (np. komis),
 - 7) **księgi wieczyste prowadzone** dla nieruchomości, ujawniają ich stan prawny (ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, dalej jako: KWU),
 - 8) odrębna regulacja **egzekucji** z rzeczy ruchomych (art. 844 i nast. KPC) oraz z nieruchomości (art. 921 i nast. KPC),

Rzeczy w obrocie, rzeczy wyłączone z obrotu, rzeczy ograniczone w obrocie

- kryterium:
zakres swobody rozporządzania rzeczą i dokonywania innych czynności prawnych mających za przedmiot rzecz,
- zasada: rzeczy w obrocie (*res in commercio*),
- wyjątek: rzeczy wyjęte z obrotu (*res extra commercium*),
- obrót podlega ustawowym ograniczeniom z uwagi na istotne względy (np. broń, amunicja),

Rzeczy oznaczone co do tożsamości i co do gatunku

- **rzecz oznaczona co do tożsamości** – posiada **cechy indywidualne**, których nie mają inne rzeczy,
- rzecz oznaczona co do **gatunku** – posiada określone **cechy rodzajowe**, właściwe **pewnej grupie** rzeczy,
- **kwalifikacja** rzeczy jako oznaczonej co do **tożsamości** – odwołanie się do czynnika **subiektywnego** w postaci **woli stron** czynności prawnej, niekiedy kryterium **obiektywne** (np. nieruchomości jest zawsze rzeczą oznaczoną co do tożsamości),

Rzeczy oznaczone co do tożsamości i co do gatunku – znaczenie podziału

- przejawy odmienności:
- **przeniesienie własności** (art. 155 § 1 i 2 KC),
- podział **świadczeń na oznaczone indywidualnie** (przedmiotem rzecz oznaczoną co do tożsamości) oraz na oznaczone **rodzajowo** (przedmiotem rzecz oznaczoną co do gatunku),

Rzeczy podzielne i niepodzielne

- kryterium:
możliwość podzielenia rzeczy
bez istotnej jej zmiany i utraty wartości,
- **rzeczy podzielne**: w obrocie **można** je podzielić bez istotnej zmiany samego przedmiotu lub jego wartości,
 - ograniczenia legislacyjne dotyczące podziału rzeczy z natury podzielnych (np. nieruchomości),
- **rzeczy niepodzielne**
- **znaczenie podziału**:
 - sposób **zniesienia współwłasności** rzeczy (art. 211 i art. 212 KC),
 - **wieść wierzycieli lub dłużników** (art. 379–383 KC),

Część składowa rzeczy – pojęcie

- wszystko, **co nie może być odłączone** od rzeczy **bez uszkodzenia** lub **istotnej zmiany całości** albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany **przedmiotu odłączonego**,
- integralna część **rzeczy złożonej**, **pozbawiona** cechy **samoistności**,
- **nie jest rzeczą** w znaczeniu techniczno-prawnym,
- **cechy więzi** między **rzeczą i częścią składową** (art. 47 KC):
 - + **fizyczno-przestrzenna** – istnienie fizycznego połączenia części składowej i rzeczy,
 - + **funkcjonalna** – realizują razem **wspólny cel gospodarczy**, traktowane w obrocie jako **jedno dobro samoistne**,
 - + **trwała** – połączenie nie nastąpiło dla przemijającego użytku,

muszą wystąpić

łącznie

Część składowa rzeczy – pojęcie

- do **części składowych gruntu** należą w szczególności **budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane** z zastrzeżeniem **wyjątków** przewidzianych w ustawie (art. 48 KC),
- za **części składowe nieruchomości** uważa się **prawa związane z jej własnością** np. służebność gruntowa jako prawo związane z własnością nieruchomości władnącej (art. 50 KC),
- **nie stanowią** części składowej nieruchomości **urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania** płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne, jeżeli **wchodzą w skład przedsiębiorstwa** (art. 49 KC),

Część składowa rzeczy – znaczenie prawne

- od chwili **połączenia** część składowa **dzieli los prawny** rzeczy,
- **nie może być odrębnym** od rzeczy **przedmiotem własności** i innych **praw rzeczowych** (art. 47 § 1 KC),
- **może być** przedmiotem **stosunków obligacyjnych**,

Przynależności – pojęcie

■ zespół cech (art. 51 KC):

- **odrębna rzecz** – wyłącznie rzecz **ruchoma**,
- +
- rzecz **potrzebna do korzystania z rzeczy głównej** zgodnie z jej **przeznaczeniem** (umożliwia, ułatwia korzystanie z rzeczy głównej – **funkcja pomocnicza, służebna**),
- +
- pozostaje z rzeczą główną **w faktycznym i stałym związku odpowiadającym celowi**; przemijające pozbawienie faktycznego związku z rzeczą główną nie prowadzi do utraty statusu przynależności (np. oddanie rzeczy głównej do naprawy),
- +
- **właścicielem** rzeczy głównej i przynależności jest **ten sam podmiot**,

muszą wystąpić
łącznie

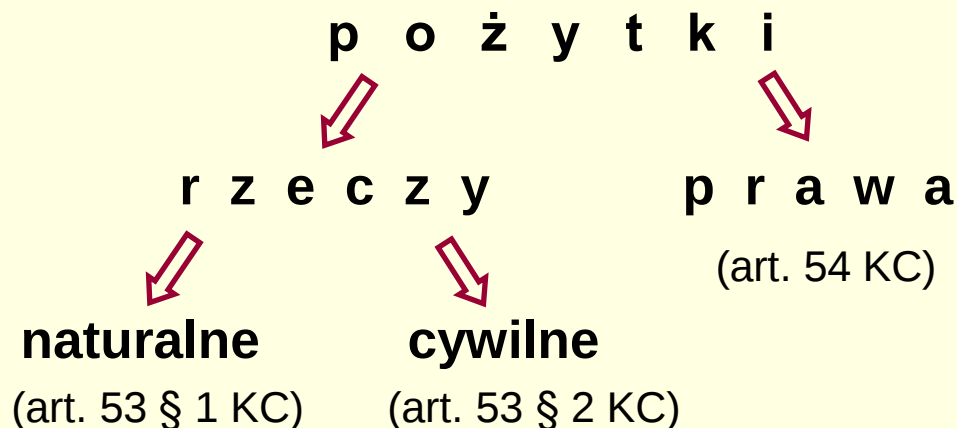

Przynależności – znaczenie prawne

- **przynależności – odrębny od rzeczy głównej przedmiot własności** (należą do tego samego właściciela),
- art. 52 KC – charakter **dyspozytywny**:
- **zasada: czynność prawna** mająca za przedmiot **rzecz główną** odnosi skutek także **względem przynależności**,
- **wyjątek**: chyba że co innego wynika:
 - z **treści czynności** (**strony mogą wyłączyć** z obrotu przynależności, gdy rozporządzają rzeczą główną; brak wyłączenia = objęcie czynnością rozporządzającą zarówno rzeczy głównej, jak i przynależności),
 - z **przepisów szczególnych** (np. **hipoteka** obciąża nieruchomość **wraz z przynależnościami** – art. 84 KWU),

Pożytki – pojęcie

- przedmiot stosunków cywilnoprawnych,
- **korzyści** w postaci **dochodu**, których **źródłem** jest **rzecz** albo **prawo**,
- w znaczeniu techniczno-prawnym pożytkami są jedynie **pożytki pobrane** (*fructus percepti*),

Pożytki – pojęcie

trzy typy pożytków:

- **pożytki naturalne rzeczy – odłączone od rzeczy części składowe**, w tym **płody**, o ile stanowią **normalny dochód** z rzeczy według **zasad prawidłowej gospodarki** (np. **płody rolne** gruntu: zboże, owoce; inne – pożytki gruntu: **głina**, o ile jest wydobywana w granicach normalnej gospodarki rzeczą),
- **pożytki cywilne rzeczy – dochody**, które **rzecz** przynosi **na podstawie stosunku prawnego** (np. czynsz najmu, czynsz dzierżawy),
- **pożytki prawa – dochody**, które **prawo** przynosi **zgodnie ze swym społeczno-gospodarczym przeznaczeniem** – wszelkie prawa podmiotowe **niedotyczące rzeczy** (np. **odsetki** od wierzytelności z tytułu pożyczki, **dywidendy** należne z tytułu udziału w sp. z o.o., **opłaty licencyjne** z tytułu rozporządzenia prawami majątkowymi na dobrach niematerialnych),

Pożytki – znaczenie prawne

- **podmiot uprawniony do pobierania pożytków**
– regulacje odnoszące się do **konkretnego stosunku prawnego**,
- zasadniczo **właściciel rzeczy** (art. 140 KC),
- **inne tytuły uprawniające** do pobierania pożytków rzeczy:
 - **użytkowanie wieczyste** (art. 233 KC),
 - **użytkowanie** (art. 252 KC),
 - **dzierżawa** (art. 693 § 2 KC),
 - **leasing** (art. 709¹ KC),

Pożytki – znaczenie prawne

- **czas trwania uprawnienia** do pobierania pożytków – aspekt czasowy (art. 55 § 1 KC):
 - pożytki **naturalne** przypadają uprawnionemu, o ile **zostały odłączone od rzeczy w czasie trwania jego uprawnienia** (zasadnicze znaczenie ma fakt ich odłączenia od rzeczy),
 - pożytki **cywilne** przypadają uprawnionemu **w stosunku do czasu trwania uprawnienia** (nie ma znaczenia, czy zostały faktycznie pobrane),
- **rozliczenie nakładów** poniesionych przez **uprawnionego** w celu **uzyskania pożytków**, które ostatecznie przypadły innemu podmiotowi (art. 55 § 2 KC):
 - uprawnionemu, który **poczynił nakłady** należy się **wynagrodzenie**, które **nie może przekraczać wartości pożytków**,

PRZEDMIOTY MATERIALNE NIEBĘDĄCE RZECZAMI

Kopaliny

- przedmioty **materialne pozbawione** cechy **wyodrębnienia** z przyrody,
- **złoża kopalin o istotnym znaczeniu gospodarczym** (m.in. złoża węglowodorów, węgla kamiennego, węgla brunatnego, soli kamiennej, kamieni szlachetnych) – przedmiot **własności górniczej przysługującej Skarbowi Państwa** (art. 10 ust. 1 ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, dalej jako: PrGeolGórn),
- złoża **wód leczniczych, wód termalnych i solanek** stanowią kopaliny – **własność górnicza SP** (art. 10 ust. 2 PrGeolGórn),
 - jedyna postać **rozporządzenia** przez SP przedmiotem własności górniczej – **ustanowienie użytkowania górniczego** (art. 12 ust. 1 PrGeolGórn),
- **pozostałe złoża kopalin** objęte własnością nieruchomości gruntowej – **części składowe nieruchomości gruntowej** (art. 10 ust. 3 PrGeolGórn),

Wody

- **śródlądowe wody powierzchniowe płynące i wody podziemne, wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne – własność Skarbu Państwa** (art. 10 ust.1a ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, dalej jako: PrWod),
↩ **nie są rzeczami ze względu na brak cechy samoistności,**
- wody **stojące** i znajdujące się w **rowach** – własność **właściciela nieruchomości gruntowej**, w której granicach znajdują się (art. 12 ust. 1 PrWod),
- woda **sztucznie wyodrębniona** w określonym **zbiorniku** (np. w butelce) – rzecz ruchoma (art. 45 KC),

Zwierzęta

- zwierzę – **istota żyjąca**, zdolna do **odczuwania cierpienia**, **nie jest rzeczą** (art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, dalej jako: OchrZwU) – wyraz **dereifikacji zwierząt**,
- w **kwestiach nieuregulowanych** w ustawie do zwierząt stosuje się **odpowiednio** przepisy **dotyczące rzeczy** (art. 1 ust. 2 OchrZwU) – m.in. w zakresie **stosunków prawnorzeczowych i obrotu**,
- **zwierzęta łowne żyjące w stanie wolnym** (zwierzyna) stanowią jako **dobro ogólnonarodowe własność Skarbu Państwa** (art. 2 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie, dalej jako: PrŁow),
- zwierzęta **żyjące w stanie wolnym**, niebędące zwierzyną nie stanowią niczyjej własności ani przedmiotu innego prawa podmiotowego,

PRZEDMIOTY NIEMATERIALNE

Pojęcie

nie mają postaci materii w sensie fizycznym:

- **energia,**
- **dobra intelektualne** (utwory, wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe – ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych + ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej),
- **dobra osobiste** (postać niematerialna + niemajątkowy charakter),
- **pieniądze,**
- **papiery wartościowe,**

Energia

- może być **przedmiotem stosunków cywilnoprawnych**,
- dotyczy energii **w każdej postaci**: energia **elektryczna, jądrowa, ciepła**,
- dobro mierzalne – możliwy cywilnoprawny **obróć energią** (art. 555 KC),
- szczególne zagadnienia – ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne,

Pieniądze

- **szczególny przedmiot** stosunków cywilnoprawnych,
- **znak pieniężny** (banknot, bilon):
 - wyraża określoną wartość w jednostkach pieniężnych,
 - postać **materialna** – rzecz ruchoma *sui generis*,
 - w obrocie znaczenie ma wartość, której nośnikiem jest znak pieniężny,
- **jednostka pieniężna**:
 - abstrakcyjna jednostka wartości (miary) i środek płatniczy,
 - przedmiot **niematerialny**,

Papiery wartościowe

- **szczególny** rodzaj rzeczy,
- **dokument ściśle związany** z istnieniem określonego **prawa majątkowego** – realizacja **prawa inkorporowanego** w papierze wartościowym nie jest możliwa bez władania nim,
- znaczenie ma **treść**, jaką wyraża papier wartościowy, a nie wartość papieru samego w sobie,
- np. weksle, czek, obligacje, akcje,
- **maleje** znaczenie papierów wartościowych mających **materialną postać** dokumentu – **dematerializacja** papierów wartościowych,

PRZEDSIĘBIORSTWO

Pojęcie

- **definicja legalna** – znaczenie **przedmiotowe** (art. 55¹ KC),
- **zorganizowany kompleks majątkowy** przeznaczony do **prowadzenia działalności gospodarczej**, tworzony przez **przykładowo** wyliczone składniki **niematerialne i materialne**:
 - 1) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione części (nazwa przedsiębiorstwa);
 - 2) własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości;
 - 3) prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych;
 - 4) wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne;
 - 5) koncesje, licencje i zezwolenia;
 - 6) patenty i inne prawa własności przemysłowej;
 - 7) majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne;
 - 8) tajemnice przedsiębiorstwa;
 - 9) księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

+ **inne składniki** (np. klientela, renoma, lokalizacja, system organizacyjny, doświadczenie handlowe),
- **zróżnicowana liczba** składników o **różnej naturze**,
- **funkcjonalnie i organizacyjnie zespolona całość**,

Charakter prawny

- szczególny, samodzielny przedmiot obrotu prawnego i gospodarczego,
- może być przedmiotem obrotu prawnego na podstawie **jednej czynności prawnej (*uno actu*)** – art. 55² KC i art. 75¹ KC,
- **zasada**: czynność prawna mająca za **przedmiot przedsiębiorstwo** obejmuje **wszystkie jego składniki**,
- **wyjątek**: chyba, że co innego wynika z **treści czynności prawnej** albo z **przepisów szczególnych**,

Zbycie przedsiębiorstwa – istota

- **czynność prawna** mająca za **przedmiot** przedsiębiorstwo (art. 55² KC),
- przedsiębiorstwo **może być** przedmiotem **innych** czynności prawnych:
 - stosunków **obligacyjnych** (np. dzierżawa),
 - stosunków **prawnorzeczowych** (np. użytkowanie),
- **skutek: przeniesienie** praw podmiotowych do poszczególnych składników przedsiębiorstwa objętych jego strukturą – **możliwość wyłączenia** niektórych z nich na mocy umowy stron (art. 55² KC),
- **następstwo prawne** o charakterze **pochodnym** (translatywnym),
- **singularny tryb sukcesji: przedmiotem** zbycia **przedsiębiorstwo** (jeden przedmiot rozporządzenia), a nie cały **majątek** przedsiębiorcy,

Zbycie przedsiębiorstwa – forma

- wymóg **formy pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi** (art. 75¹ § 3 KC),
- rygor **nieważności** (art. 73 § 2 KC),
- **gdy składnikiem przedsiębiorstwa jest nieruchomości** – dla czynności prawnej **skutkującej zbyciem** przedsiębiorstwa konieczne zachowanie **formy aktu notarialnego** zastrzeżonej **pod rygorem nieważności**,
 - art. 75¹ § 4 KC: (...) *nie uchybiają przepisom o formie czynności prawnych dotyczących nieruchomości* = należy **uwzględnić formę** wymaganą dla **obrotu nieruchomościami**,

Odpowiedzialność za długi związane z prowadzeniem zbytego przedsiębiorstwa

- umowa o **zbycie** nie powoduje przejścia długów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa – **nie są** jego składnikami,
- regulacja **art. 55⁴ KC**,
- **solidarna odpowiedzialność zbywcy i nabywcy** przedsiębiorstwa,
- odpowiedzialność **nabywcy** – charakter **ograniczony** – odpowiada **całym swoim majątkiem**, do **wartości nabytego przedsiębiorstwa** (według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela) + o ile w chwili nabycia **nie wiedział** o tych zobowiązaniach **mimo** zachowania **należytej staranności**,
- odpowiedzialność **zbywcy** – charakter **nieograniczony** – odpowiada **całym swoim majątkiem** za **wszystkie długi**,
- szczególna **ochrona wierzycieli** – **ustawowe, kumulatywne przystąpienie do długu** (nowy, dodatkowy dłużnik – nabywca),
- odpowiedzialności **nabywcy** **nie można wyłączyć ani ograniczyć** bez zgody wierzyciela,

MIENIE I MAJĄTEK

Mienie

- **własność** oraz **inne prawa majątkowe** (art. 44 KC),
 - **zbiór** praw majątkowych,
 - zawsze odnosi się **jedynie do zbioru aktywów**,
- +
- używane **bez relatywizacji** do **indywidualizowanego podmiotu prawa** (może odnosić się do zbioru aktywów określonego typu osób prawnych np. mienie państwowe – art. 44¹ KC czy mienie komunalne),

Majątek

- **szerokie** rozumienie: zarówno **aktywa**, jak i **pasywa**,
- **wąskie** rozumienie: **jedynie aktywa**,
- zawsze dotyczy zbioru aktywów **konkretnego podmiotu prawa** (majątek zindywidualizowanej osoby fizycznej lub osoby prawnej),
- pojęcie przydatne w odniesieniu do kwestii: sukcesji uniwersalnej, zarządu majątkiem, odpowiedzialności majątkiem za długi i surogacji przedmiotów majątkowych.

Dziękuję za uwagę !